

Οδηγίες για την εργασία

Στόχος της εργασίας είναι να μελετηθεί ο αυθεντικός προφορικός λόγος και οι ιδιαιτερότητές του. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να μαγνητοφωνήσετε 30 λεπτά συνομιλίας, από τα οποία θα απομαγνητοφωνήσετε και θα αναλύσετε 15 λεπτά. Το είδος της συνομιλίας που θα επιλέξετε θα πρέπει να ανήκει στον φυσικό, αυθόρμητο, μη προσχεδιασμένο λόγο και συγκεκριμένα στην πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία -κατά προτίμηση- τριών ή περισσότερων ατόμων σε περιστάσεις καθημερινής συζήτησης. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να ζητήσετε τη συγκατάθεση των συμμετεχόντων, είτε εκ των προτέρων είτε αφού γίνει η μαγνητοφώνηση, εξηγώντας τους το σκοπό της εργασίας και διευκρινίζοντας ότι τα δεδομένα θα μεταγραφούν και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για ακαδημαϊκούς σκοπούς. Για το σκοπό αυτό μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τη σχετική φόρμα συναίνεσης.

Μπορείτε να συνεργαστείτε με συμφοιτητές σας στη συλλογή δεδομένων, μαγνητοφωνώντας 30 λεπτά από κοινού με κάποιον άλλο συμφοιτητή ή συμφοιτήτρια και απομαγνητοφωνώντας και σχολιάζοντας διαφορετικό τμήμα της συνομιλίας.

- Είναι υποχρεωτικό να συμμετάσχετε και εσείς ως αναλυτές στη συζήτηση.
- Θα πρέπει να παραδώσετε α) το CD ή το ηλεκτρονικό αρχείο με τη μαγνητοφώνηση και β) το ηλεκτρονικό αρχείο με την απομαγνητοφώνηση και το σχολιασμό σε ηλεκτρονική μορφή, ή να αποστείλετε τα σχετικά αρχεία στην ηλεκτρονική διεύθυνση: dgoutsos@phil.uoa.gr
- Προθεσμία παράδοσης: η ημερομηνία εξέτασης του μαθήματος.
- Για φοιτητές παλαιότερων ετών ή επί πτυχίω η εργασία είναι προαιρετική. Όσοι δεν την επιλέξουν θα εξεταστούν με μια τρίτη ερώτηση στις τελικές εξετάσεις.

Η εργασία πρέπει να περιλαμβάνει τρία μέρη:

1. Στοιχεία περικειμένου: Θα πρέπει να συμπληρώσετε έναν πίνακα με στοιχεία του περιεχομένου όπως ο ακόλουθος:

ΣΚΗΝΙΚΟ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ

Ημερομηνία	12 Δεκεμβρίου 2006
Χώρος	Αθήνα, στο καθιστικό της Μ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΣΤΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ

	ΟΝΟΜΑ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΗΛΙΚΙΑ	ΚΑΤΑΓΩΓΗ	ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΑΝΑΛΥΤΗ
Κ	Κώστας	Φοιτητής	24	Κρήτη	ο ίδιος
Μ	Μαριάννα	Νοικοκυρά	45	Αθήνα	θεία

Για λόγους προστασίας των στοιχείων των συνομιλητών θα πρέπει να αναφέρετε μόνο το μικρό όνομά τους.

2. Απομαγνητοφώνηση

Στην απομαγνητοφώνηση στόχος μας είναι η πιστή απόδοση τού κειμένου έτσι ώστε διαβάζοντας το κείμενο να μπορούμε να φανταστούμε σε γενικές γραμμές πώς ειπώθηκε. Για το σκοπό αυτό πρέπει να χρησιμοποιηθούν μόνο τα ακόλουθα σύμβολα απόδοσης του κειμένου. Άλλα καθιερωμένα σημεία στίξης (π.χ. τελεία, κόμμα, θαυμαστικό, αποσιωπητικά) δεν πρέπει να χρησιμοποιηθούν γιατί έχουν πολλαπλές σημασίες που δεν μπορούν να αποκρυπτογραφηθούν μονοσήμαντα κάθε φορά.

(.)	μικρή παύση
(_)	μεγάλη παύση
[	ταυτόχρονη ομιλία (στην αρχή εκφωνημάτων που επικαλύπτονται)
-	διακοπή από τον ίδιο τον ομιλητή
(())	σχόλια αναλυτή για τις περιστάσεις της επικοινωνίας π.χ. γέλια, χειροκροτήματα, χειρονομίες κ.λπ.
:::	παράταση/επίσυρση της κατάληξης λέξεων
@ @ @	φθόγγος ακαθόριστης φωνητικής αξίας
ΚΕΦΑΛΑΙΑ	αύξηση έντασης στη λέξη, συλλαβή κ.λπ.
;	χρήση ερωτηματικού επιτονισμού

Παράδειγμα:

<T> άσχετο ήμουν στο με- στο μετρό μέσα
<M> ναι
<Λ> ναι::
<T> ακούς ΜΑνο;
<M> ΝΑΙ
<T> ήτανε ένας μικρούλης μάλλον με τον παππού του τόσοσ δα τόσοσ δα ((δείχνει)) και τον είχε πιάσει ένα κλάμα:: (_) μέσα στο μετρό απέναντι και να λέει φοβάμαι φοβάμαι και να κλαίει με λυγμούς [και το 'χε πιάσει
<Λ> [πω::: στο τρένο ε::;
<T> στο ΜΕΤΡΟ τώρα το βρίσκω λογικό κάπως και:: να μην μπορούμε να το σταματήσουμε με τίποτα το πιτσιρίκι (.) έτσι μου 'ρθε να του πω κατέβα βρε άνθρωπε κι ανέβα πάνω θα πεθάνει το παιδί από το κλάμα (.) μιλάμε για πολύ κλάμα
<M> πόσω χρονώ 'τανε;
<T> τόσο:: ((δείχνει)) δεν ξέρω (.) ήτανε δυόμισι; δύο; μικρούλι κάπου κει (.) δύο χρονών (_) και τελοσπάντων άρχισα εκεί με το κινητό και του 'βαζα διάφορα να::: ξεχαστεί (_) κάποια στιγμή σταμάτησε τους λυγμούς αλλά ό,τι κι αν του έλεγες έλεγε (.) φοβάμαι ((γέλια))
<Λ> ((γέλια))
<T> είχε πολύ γέλιο (_) ναι αλλά φοβάμαι
<Λ> σώρα Τάκη σωπάστε @ @ @ @ για ν' ακούσουμε ((δυναμώνει τη μουσική στο κασετόφωνο))

Στο παραπάνω παράδειγμα διακρίνονται μικρές και μεγάλες παύσεις, ανάλογα με τη σχετική διάρκεια των διακοπών που κάνουν οι ομιλητές. Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε, οι παύσεις αυτές έχουν πραγματικά διαφορετική λειτουργία.

Επίσης, στο ακόλουθο σημείο οι Τ και Λ μιλούν ταυτόχρονα:

Τ:	φοβάμαι φοβάμαι και να κλαίει με λυγμούς με λυγμούς [και τό'χε πιάσει
Λ:	[πω:: στο τρένο ε::;

Τα σύμβολα που χρησιμοποιήθηκαν μας δείχνουν ότι η Λ αρχίζει να μιλά μαζί με τον Τ όταν αυτός λέει *και τό'χε πιάσει*. Το τέλος της επικάλυψης δεν είναι ανάγκη να δηλωθεί.

Στον διάλογο περιέχονται σε διπλές αγκύλες (()) τα σχόλια του αναλυτή για τις περιστάσεις της επικοινωνίας όπως π.χ. χειρονομίες με τις οποίες επεξηγεί τα λεγόμενά του ο ομιλητής. Επίσης, στην απομαγνητοφώνηση έχουν δηλωθεί τα σημεία στα οποία ο ομιλητής «τραβάει» τις καταλήξεις των λέξεων π.χ. *να::, πω::* (προφέρονται *ναααα, πωωω*), σημεία που δηλώνουν δισταγμό, σχεδιασμό του ομιλητή κ.λπ. Στο εκφώνημα της Λ: *σωπάστε @@@@ για ν' ακούσουμε* υπάρχει ένα τμήμα που δεν ακούγεται καθαρά ή δεν μπορεί να γίνει κατανοητό στην απομαγνητοφώνηση και δηλώνεται με @ που επαναλαμβάνονται για όσο περίπου διαρκεί το τμήμα αυτό. Τέλος, το ερωτηματικό (;) χρησιμοποιείται όχι στα σημεία που θα το αναμέναμε από τη συμβατική χρήση των σημείων στίξης αλλά σε όλα τα σημεία που υπάρχει ερωτηματικός επιτονισμός π.χ. *ήτανε δυόμισι; δύο;* όπου εκφράζεται η αμφιβολία του ομιλητή με την τυπική ανοδική καμπύλη της φωνής που χαρακτηρίζει τον ερωτηματικό επιτονισμό.

3. Συνοχή του κειμένου

Στην ενότητα αυτή πρέπει να παρουσιαστούν και να συζητηθούν **ένας** συνοχικός μηχανισμός που εμφανίζεται στο απομαγνητοφωνημένο κείμενο με συγκεκριμένα παραδείγματα. Η συζήτηση θα βασιστεί στη σχετική βιβλιογραφία για τη συνοχή.

Βιβλιογραφία:

Αν θέλετε να παραπέμψετε σε μια πληροφορία που πήρατε από τη σχετική βιβλιογραφία, θα πρέπει να ακολουθήσετε συγκεκριμένες συμβάσεις. Καταρχάς, οι παραπομπές στο κύριο σώμα της εργασίας ακολουθούν την εξής μορφή: (Συγγραφέας Έτος: Σελίδα) π.χ. (Μπαμπινιώτης 1991: 35). Η πλήρης παραπομπή δίνεται στο τέλος της εργασίας σε χωριστή, μη αριθμημένη ενότητα, στην οποία περιλαμβάνονται μόνο όσα έργα παραπέμπονται στο κύριο σώμα της εργασίας. Οι βιβλιογραφικές αναφορές στην ενότητα αυτή ακολουθούν τη μορφή που παρουσιάζεται πιο κάτω.

Βιβλιογραφία:

- Brown, Gillian & Yule, George 1984. *Discourse Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Coulthard, Malcom 1981. *An Introduction to Discourse Analysis*. London: Longman.
- Georgakopoulou, Alexandra & Goutsos, Dionysis 1997. *Discourse Analysis. An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Halliday, M. A. K. & Hasan, Ruqaiya 1976. *Cohesion in English*. London & New York: Longman.
- Γεωργακοπούλου, Αλεξάνδρα & Γούτσος, Διονύσης 1999. *Κείμενο και επικοινωνία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. (Για την απομαγνητοφώνηση και τις τεχνικές συνομιλίας δείτε τις σελίδες 70-73 και 231-240)
- Εκτός από τα πιο πάνω βιβλία, μπορείτε να συμβουλευθείτε τα ακόλουθα άρθρα και βιβλία για ζητήματα απομαγνητοφώνησης και συνομιλίας:
- Αρχάκης, Α. 1994. Παρατηρήσεις στη χρήση της διόρθωσης. Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα. *Πρακτικά της 15ης Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ.*, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη, 674-685.
- Σαραφίδου, Τ. 2002. Κανόνες εναλλαγής των ομιλητών σε συζητήσεις αντιπαράθεσης: το παράδειγμα των τηλεοπτικών ιδεολογικών συζητήσεων. *Πρακτικά της 22ης Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ.*, Θεσσαλονίκη, 555-565
- Τζάννε, Α. 2001. Ο ρόλος της ταυτόχρονης ομιλίας σε τηλεοπτικές εκπομπές ψυχαγωγικού και ενημερωτικού χαρακτήρα στην ελληνική τηλεόραση. *Πρακτικά 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου, 17-19 Σεπτεμβρίου 1999*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 590-597.
- Have P. ten 1999. *Doing Conversation Analysis. A Practical Guide*. London: Sage.
- Makri-Tsilipakou, M. 2001 [1994]. Interruption revisited: Affiliative vs. disaffiliative intervention. Στο Georgakopoulou, A. & Spanaki, M. (επιμ.) *A Reader in Greek Sociolinguistics*. Bern: Peter Lang, 253-284.
- Sacks, H., Schegloff, E. & Jefferson G. 1974. A simplest systematics for the organization of turn-taking in conversation. *Language* 50 (4), 696-735.
- Tannen, D. & Kakava, C. 2001 [1992]. Power and solidarity in Modern Greek conversation: Disagreeing to agree. Στο Georgakopoulou, A. & Spanaki, M. (επιμ.) *A Reader in Greek Sociolinguistics*. Bern: Peter Lang, 225-252.